

GLEDALIŠKI LIST

IZDAJA UPRAVA NA
RODNEGA GLEDALIŠČA
V LJUBLJANI · UREJA
MILAN PUGELJ

CENA 1 D

Spored za 3. teden.

Drama

Sobota,	15. oktobra	— Oče.	D
Nedelja,	16. oktobra	— Ljubez.	Izven.
Poned.,	17. oktobra	— Oče.	C
Torek,	18. oktobra	— Zaprto.	
Sreda,	19. oktobra	— Požar strasti.	A
Četrtek,	20. oktobra	— Komedijska zmešnjav.	Izven.
Petek,	21. oktobra	— Ljubez.	E

Opera

Sobota,	15. oktobra	— Evangeljnik.	C
Nedelja,	16. oktobra	— Tosca.	Izven.
Poned.,	17. oktobra	— Zaprto.	
Torek,	18. oktobra	— Boris Godunov.	B
Sreda,	19. oktobra	— Dalibor.	D
Četrtek,	20. oktobra	— Evangeljnik.	E
Petek,	21. oktobra	— Carmen.	A

O Č E

Drama v treh dejanjih. Spisal Alojz Jirásek. Poslovenil Fran Albrecht.

Režiser: ROGOZ.

Kopecky, kmet			g. Gregorin.
Njegova žena			ga Danilova.
Anton, pravnik	} njuni otroci {	{	g. Železnik.
Vaclav			g. Terčič.
Ana			gna Bergantova.
Divišek, četrtgruntar			g. Rogoz.
Jan, abiturijent	} njegova sinova {	{	g. Drenovec.
Bobeš			g. Plut.
Janač, pravnik			g. Gabrič.
Křivda, imenovan dr. Smetana			g. Kralj.
Vašina	} bajtarja {	{	g. Ločnik.
Jilek			g. Medven.
Pelunkova			gna Rakarjeva.
Prvo vaško dekle			gna Gorjupova.
Prvi vaški deček			g. Kovič.
Drugi „ „			g. Šubelj.
Prva	} vaščanka {	{	gna Rovanova.
druga			gna Lehmanova.
tretja			gna Sturmova.

Romarji, mladeniči, mladenke, godci, vaščani. Dejanje se vrši na vzhodnem Češkem.

LJUBEZEN

Tragedija v petih dejanjih. Spisal Anton Wildgans.
Prevel O. Šest.

Režiser: O. ŠEST.

Martin	g. Rogoz.
Njegova žena Ana	gna Wintrova.
Njegova mati	ga Juvanova.
Vitus Werdegast	g. Šest.
Vera	gna V. Danilova.
Madame Charlotte	ga Danilova.
Osiveli gospod	g. Železnik.
Sobarica	gna Gorjupova.

Dejanje se vrši v velikem mestu, drama, izvzemši tretje dejanje, v hiši zakoncev, tretje dejanje v sobi Vere v zavodu Madame Charlotte. Med prvim in drugim dejanjem ne mine celih 24 ur. Drugo in vsa ostala dejanja se odigravajo tekom par ur.

Svetilke za prvo dejanje je posodila tvrdka „Vesta“.

Požar strasti

Drama v štirih dejanjih. Spisal Josip Kosor.
Preložil Ivan Zorec.

Režiser: ROGOZ.

Ilarija Šalić	g. Danilo.		
Mara, njegova žena	ga Borštnikova.		
Ilija, njegov sin	g. Drenovec.		
Ruža, njegova izvoljenka	gna Danilova.		
Guša Rigalin	g. Rogoz.		
Stana, njegova žena	ga Danilova.		
Ada, njihov sin	g. Gaberščik.		
Mirko, bivši dijak	g. Peček.		
Sodnik	g. Železnik.		
Zemljemerec	g. Bitenc.		
Kaplan	g. Bratuša.		
Beležnik	g. Lipah.		
Pandur	g. Smerkolj.		
Vasiljević, gozdar	g. Gregorin.		
Matić, gozdni čuvaj	g. Ločnik.		
Petar Mišković	g. Kralj.		
Gabra Matić	g. Plut.		
Martin Dimić	g. Kuratov.		
Tunja Čović	g. Strniša.		
Šalićev hlapec	g. Mušič.		
Jela, ciganka	ga Juvanova.		
Beračica	gna Rakarjeva.		
Šlepec	g. Kovič.		
Človek s polja	g. Medven.		
Prvi cigan	g. Kovič.		
Prvi delavec	g. Šubelj.		
Prvi žandar	g. Gabrič.		
Prvo	} gna Gorjupova.		
Drugo		} gna Rovanova.	
Tretje			} gna Šturmov.
Četrto			
dekle			

Delavci, cigani. Vaška dekleta in vaški fantje.

Dejanje se vrši v slavonski vasi. Med drugim in tretjim dejanjem mine leto, med tretjim in četrtem mine en dan.

Komedija zmešnjav

Veseloigra v petih dejanjih (4 slikah). Spisal Wiliam Shakespeare. Prevel Oton Župančič.

Režiser: O. ŠEST.

Solinus, vojvoda efeški	g. Gaberščik.
Aegeon, trgovec iz Sirakuze	g. Ločnik.
Emilija, Aegeonova žena, opatica v Efezu	gna Rakarjeva.
Antifolus Efežan, } dvojčka, sinova	g. Kralj.
Antifolus Sirakužan, } Aegeona in Emilije	g. Šest.
Dromio Efežan, } dvojčka, služabni-	g. Daneš.
Dromio Sirakužan, } ka Antifolov	g. Plut.
Baltazar, } trgovci	g. Kovič.
Pietro, }	g. Kuratov.
Antonio, }	g. Lipah.
Angelo, zlatar	g. Gregorin.
Ščip, šomašter in zagovornik	g. Peček.
Ščip, žena Antifola Efežana	ga Danilova.
Adrijana, njena sestra	gna M. Danilova.
Lucijana, krčmarica	gna Bergantova.
Ječar	g. Štrniša.
Sluga Adrijane	g. Šubelj.

Sodni sluge, dvorjani, stražniki, redovnice, rabelj.

Dejanje se vrši v Efezu.

Po tretji sliki daljša pavza.

Evangeljnik

Opera v 2 dejanjih, 3 slikah. Besedilo in glasbo zložil
Viljem Kienzl. Prevel Friderik Juvančič.

Dirigent: A. BALATKA.

Režiser: G. TRBUHOVIC.

Friderik Engel, justicijar v samostanu

sv. Otmara . . . . . g. Zupan.

Marta, njegova nečakinja . . . . . ga Levandovska.

Magdalena, njena prijateljica . . . . . gna Šterkova.

Ivan Freudhofer, učitelj . . . . . g. Romanowski.

Matija Freudhofer, aktuar v samostanu,

njegov mlajši brat . . . . . g. Sovilski.

Kozobrad, krojač . . . . . g. Trbuhović.

Basar, puškar . . . . . g. Zorman.

Aibler, star meščan . . . . . g. Perko.

Aiblerjeva žena . . . . . ga Smolenskaja.

Huberjeva žena . . . . . ga Trbuhovičeva.

Janko, mladenič . . . . . g. Mohorič.

Deček . . . . . gna Korenina.

Nočni čuvaj . . . . . g. Ižanc.

Cunjarica . . . . . ga Lumbarjeva.

Lajnar, otroci, meščanje, kmetje, hlapec. Benediktinci, opat.

1. dejanje se godi v samostanu sv. Otmara na Spodnjem
Avstrijskem leta 1820; 2. dejanje na Dunaju leta 1850.

(Vsebina je na 14. strani.)

TOSCA

Melodrama v 3 dejanjih. Besedilo po V. Sardouju napisala L. Illica in G. Giacosa, prevel Cvetko Golar; vglasbil G. Puccini.

Dirigent: F. RUKAVINA.

Režiser: F. RUKAVINA.

Floria Tosca, slovita pevka (sopran) . . . . gna Zikova.
 Mario Cavaradossi, slikar (tenor) . . . . g. Kovač.
 Baron Scarpia, policijski načelnik (bariton) . g. Levar.
 Cesare Angelotti (bas) . . . . . g. Zorman.
 Cerkovnik (bariton) . . . . . g. Trbuhovič.
 Spoletta, birič (tenor) . . . . . g. Mohorič.
 Sciarrone, orožnik (bas) . . . . . g. Drenovec.
 Jetničar (bas) . . . . . g. Perko.
 Pastir . . . . . gna Šterkova.

Kardinal, sodnik, vodja mučilnice, pisar, častnik, podčastnik, vojaki. Cerkveni pevci, duhovniki, ljudstvo.

Godi se v Rimu leta 1800.

Novo dekoracije slikal g. dek. slikar V. Skružny.

Prva vprizoritev leta 1900. v Rimu.

I. V cerkvi St. Andrea della valle v Rimu.

Angelotti, bivši konzul nekdanje rimske republike, je ušel iz ječe in se skriva v kapelici. Slikar Mario Cavaradossi, njegov prijatelj, ga spozna ter mu obljubi pomagati. Ko pride Tosca, Cavaradossijeva zaročenka, se Angelotti urno zopet skriva. Podoba, ki jo slika Cavaradossi, vzbudi v Toski ljubosumnost, ali on jo kmalu pomiri. Markiza Attavanti, sestra Angelottijeva, je skrila pod oltarjem žensko obleko, da more preoblečeni brat pobegniti pred zasledujočim ga Scarpio. — Cavaradossi svetuje Angelottiju, naj se skriva v njegovi vili, ako pa preti nevarnost, v vodnjaku. Oba odideta. Scarpia z biriči išče Angelottija, pa ga ne najde. Na podobi spozna poteze markize Attavanti in ker jo je slikal Cavaradossi, ljubček Toskin, je Scarpiji takoj jasno, da mora biti Cavaradossi v stiku z begom Angelottijevim, tembolj, ker je v kapelici našel pahljačo z grbom markize Attavanti. Pretkani Scarpia hoče po

ljubosumni Tosci izvedeti, kje je skrit Angelotti. Biriči zasledujejo Angelottija.

II. Soba ministra Scarpije v farneški palači:

Scarpia sedi pri večerji, pričakujoč Tosco. Birič Spoletta poroča, da se ni posrečilo prijeti Angelottija, pač pa Cavaradossija. Scarpia zapove privedi Cavaradossija. Po brezuspešnem zaslišavanju ga ukaže mučiti.

Tosca pride in čuje ječanje mučenega Cavaradossija, skrivaj lišča Angelottijevega pa noče izdati. Muke Cavaradossijeve narščajo, dokler Tosca ne pove, da je Angelotti skrit v vodnjaku. Cavaradossi, pripeljan pred Scarpijo, hitro spozna, da je Tosca izdala skrivnost, zato jo pahne od sebe. Za Scarpijo strašna vest, da je Napoleon zmagal pri Marengu, navduši silno Cavaradossija, tako da spozna Scarpia v njem svojega političnega nasprotnika. Scarpia ga ukaže usmrtiti. Edino Tosca ga more rešiti, ako se uda Scarpiji, ki že davno hrepeni po njej. Tosca je stanovitna, ali ko začuje priprave za usmrčenje Cavaradossijevo, reče Scarpiji, da se mu uda, ako s tem reši Cavaradossija. Scarpia to obljubi, ali ko hoče Tosco objeti, ga ona z bodalom umori. Nato hiti domov, vzaš me vso zlatnino in bisere ter gre v grad Sant Angelo h Cavaradossiju, da bi ž njim pobegnila.

III. Na vrhu grada St. Angelo v Rimu.

Vojaki privedejo Cavaradossija na morišče. Tosca prihiti s pismom Scarpijevim, ga pokaže Cavaradossiju in mu razodene, da bo le na videz ustreljen. Toda hudobni Scarpia je bil ukazal, da naj Cavaradossija resnično ustrelje. Cavaradossi pogumno stopi pred puške, ko pa vojaki ustrelje, se zgrudi mrtev. Tosca misli, da se le dela mrtvega, kmalu pa spozna resnico ter skoči z grada v globočino.

BORIS GODUNOV

Muzikalna ljudska drama v 7 slikah. Vglasbil M. P. Musorgski, predelal in instrumentaliral N. Rimski-Korsakov. Besedilo po Puškinu in Karamzinu poslovenil C. Golar.

Dirigent: F. RUKAVINA. Režiser: BORIS PUTJATA.

Boris Godunov, ruski car (bariton)	g. Levar.
Feodor, njegova (mezzosopran)	gna Kalouskova.
Ksenija, otroka (sopran)	gna Kalinova.
Dojilja	ga Smolenskaja.
Knez Vasilij Ivanovič Šujski, (tenor)	g. Sovilski.
Pimen, kronist, menih, (bas)	g. Zathej.
Napačni Dimitrij (Grigorij Otrepjev, tenor)	g. Kovač.
Marina Mnišek, hči vojvode iz Sandomira	gna Thierryjeva.
Varlaam } vagabunda { (bas)	g. Zupan.
Misajil } (tenor)	g. Mohorič.
Krčmarica (mezzosopran)	gna Šterkova.
Blaznik, (tenor)	g. Trbuhovič.
Telesni bojar, (tenor)	g. Bratuž.
Lovicki, } jezuita { (bas)	g. Zorman.
Cernjakovski } (bariton)	g. Perko.
Stotnik, (bas)	g. Zorman.

Glasovi iz ljudstva, bojarji, otroci bojarjev, strelci, straže, stotniki, magnati; poljske plemkinje, deklice iz Sandomira, romarji, narod. Godi se 1598—1605.

Nove dekoracije deloma po načrtu g. Sadikova, deloma po lastnem načrtu naslikal g. Skružný. Nove kostume po načrtu g. Sadikova izdelala ga Waldsteinova in g. Dobrý.

Prva slika: Boris Godunov, ki se je polastil prestola tako, da je umoril malega carjeviča Dimitrija, je kronan in stopa med slavnostno procesijo v cerkev, kjer se pokloni senci svojih prednikov. Narod ga navdušeno slavi.

Druga slika: Starček Pimen piše ruski letopis in končava z umorom Dimitrija. Navzoč je Grigorij Otrepjev, katerega

muči tudi v sanjah častiljubna misel, kako bi izrabil v svojo korist dogodek o ubitem carjeviču Dimitriju, za katerega se pozneje izda.

Tretja slika se vrši v krčmi na litvanski meji. Dva vragabunda, Varlaam in Misajil, tipična za rusko življenje, sta pripeljala sem Otrepjeva, ki je pobegnil iz samostana. Pride policija, ki išče Otrepjeva, kajti samostan ga je bil že naznanil oblasti. Toda zvitost in smelost Otrepjeva rešita.

Četrta slika se godi v sobi carja Borisa. V njegovi družini vlada prijateljstvo, toda nad glavami vseh visi težka usoda. Borisa muči zavest, da je kriv nesreče svoje rodbine in svojega naroda. Knez Šujski mu prinese zdajci vest o groznem pojavu: ubit carjevič je tu v osebi lažnega Dimitrija. Ubogi car zapade strašni oblasti svoje težke vesti.

Peta slika. Deklice slave lepoto svoje gospodarice Marine, hčerke vojvode Sandomirskega. Lažni Dimitrij je vanjo zaljubljen. Marina ni zaljubljena, temveč častihlepna. Laska ji, postati ruska carica. Zato ga podpihuje na boj in mu obljubi ljubezen, če postane car.

Šesta slika se dogaja pod mestom Kromi. Otrepjevi prišataši so naščuvali sodrgo zoper Borisa in njegovo oblast. Ravnokar zasmehuje drhal Borisovega bojarja Hruščova. V to pride od rojstva blazni Ivanič, simbol uboge Rusije, ki jo potepta vsak, komur je ljubo. Vagabunda Varlaam in Misajil agitirata uspešno za Dimitrija. Nastopita dva jezuita, ki sta simbol nesreče Dimitrija, zakaj za časa svojega vladanja je dovolil propagirati papizem. Sodrga hoče oba obesiti, prihod Dimitrija ju reši. Narod vse pozabi in gre navdušeno za Dimitrijem.

Šedma slika. Bojarji se posvetujejo v granoviti palači v Moskvi. Knez Šujski, sovražnik Borisov, jim pripoveduje o bolezni carja, ki prihaja ves v njeni oblasti. Starček Pimen — naročil ga je nalašč Šujski — pripoveduje o čudežih, ki se prikazujejo na grobu ubitega carjeviča. To pripovedovanje stre Borisu zadnje sile. Car čuti bližino smrti, poslovi se od svojega sina in hoče v samostan, da najde tam odpuščenje za svoj strašni greh. Toda umira tik svojega prestola, katerega je osvojil za tako grozno ceno.

DALIBOR

Opera v 3 dejanjih. Besedilo po I. Wenzig-u prevel F. Finžgar,
vglasbil B. Smetana.

Dirigent: A. BALATKA.

Režiser: FR. BUČAR.

Vladislav, kralj češki (bariton)	g. Romanovski.
Dalibor, vitez (tenor)	g. Drvota.
Milada, grofica (sopran)	ga Levandovska.
Jitka, sirota (sopran)	gna Thalerjeva.
Vitek, oproda Daliborov (tenor)	g. Mohorič.
Beneš, jetničar (bas)	g. Zathej.
Budivoj, poveljnik kralj. straže (bariton)	g. Zorman.
Sodniki	gg. Perko, Povše, lžanc, Ribič, Pip.
Zdenko, prikazen	gna Chladkova.

Kraljevo spremstvo, ljudstvo, vojaki, paži. Godi se v
15. stoletju na gradu Hradšinu v Pragi. Prva vprizoritev
l. 1868 v Pragi.

I. Na dvorišču grada Hradšina v Pragi pričakuje ljudstvo kralja, ki naj sodi Dalibora zaradi umora. Milada, sestra umorjenega grofa obtožuje Dalibora. Pred sodišče poklicani Dalibor se zagovarja rekoč, da je le maščeval svojega prijatelja Zdenka. Sodniki obsodijo Dalibora v dosmrtno ječo. Milada, prepričana o plemenitosti Dalibora, začuti vzbujajočo se ljubezen ter prosi zaman pomiloščenja zanj. Daliborova varovanka Jitka sklene osvoboditi Dalibora s pomočjo Milade.

II. Jitka pričaka svojega ženina Vitka ter mu razodene načrt za osvobojenje Dalibora. Vitek navdušeno pritrди, pove vse prihajajočim vojščakom, ki takoj obljubijo, bojevati se za ljubljene Dalibora.

Premena. Milada, v moškega preoblečena, stopi v službo pri jetničarju Benešu, da bi rešila Dalibora. Beneš pošlje Milado k Daliboru z naprošenimi goslimi. Milada se koj poda v ječo k Daliboru.

Premena. Spečemu Daliboru se v sanjah prikaže Zdenko. Milada pride in pove strmečemu Daliboru, da ga hoče osvoboditi, ker ga ljubi.

III. Daliboru se ni posrečilo pobegniti. Na predlog kralja obsodijo Dalibora na smrt.

Premena. Milada čaka z vojščaki pred ječo na Daliborovo znamenje za naskok. Namesto znamenja se začuje mrtvaški zvon. Dalibora vedejo na morišče. Zaman naskočijo vojščaki grad. Dalibor privede smrtno ranjeno Milado, in ko zagleda zmagonosne sovražnike, se jim vda.

CARMEN

Opera v 4 dejanjih po Prosperu Mérimée-ju napisala
H. Meilhac in L. Halévy, vglasbil G. Bizet.

Dirigent in režiser: F. RUKAVINA.

Carmen (mezzo-sopran)	gna Thierry.
Don José, dragonski podčastnik (tenor)	g. Drvota.
Escamillo, toreador (bariton)	g. Romanovski.
Micaëla, kmečko dekle (sopran)	gna Zikova.
Frasquita, ciganka (sopran)	gna Thalerjeva.
Mercédes, ciganka (sopran)	gna Šterkova.
Dancairo, tihotapec (tenor)	g. Mohorič
Remendado, tihotapec (tenor)	g. Trbuhović
Zuniga, dragonski častnik (bas)	g. Zathey
Morales, dragonski podčastnik (bariton)	g. Zorman

Ljudstvo, vojaki, otroci, delavke tovarne za cigarete, tihotapci.

Plese priredil g. baletni mojster Pohan. Plešejo: gospodične Svobodova, Chladkova, Spirikova, Bežkova, g. Pohan in baletni zbor.

Nove dekoracije naslikal g. V. Skružný.

Godi se na Španskem v začetku 19. stoletja.

Prva vprizoritev leta 1874. v Parizu.

I. Trg v Sevilli. Micaëla išče med vojaki svojega zaročenca Don Joséja; ker ga ne najde, zopet odide. Z novo stražo pride José. Ko se začuje zvonec tovarne za cigarete, pridejo delavke, med njimi Carmen, obče znana krasna koketa. Mladič, ki so jo že pričakovali, se ji laskajo, ne da bi kaj dosegli; njej je všeč edino le José. Vrnivša se Micaëla prinese Joséju pismo od doma in mu pripoveduje o ljubezni njegove skrbeče matere. José se ganjen spominja ljubeče matere in rojstnega kraja ter naroči odhajajoči Micaëli, naj mater presrčno pozdravi in poljubi. V tovarni nastane prepir in pretep, zato pošlje poveljnik straže Zuniga narednika Joséja, da napravi red. José privede iz tovarne Carmen, ki je bila neko tovarišico ranila. Poveljnik zapove Carmen zvezano odvesti v zapor. Carmen, dobro vedoč, da lahko omami vsakega moškega, se začne prilizovati Joséju in res kmalu doseže svoj

namen. José se strastno zaljubi vanjo ter jo na poti v zapor izpusti. Zuniga, zapazivši to prevaro, zapove odvesti Joséja v zapor.

II. Na vrtu krčme. Tihotapci in cigani plešejo in popivajo. Začuje se veselo petje prihajajočih »storeadorjev«; med njimi je slavni zmagovalec Escamillo. Vsa družba ga navdušeno pozdravi, in Escamillo pripoveduje o svoji zadnji zmagi v bikoborbi. Po odnodu Escamillovem prigovarjajo tihotapci Carmen, naj gre ž njimi, Carmen pa jih zavrne, poudarjajoč, da pričakuje svojega ljubčka. José pride in kmalu ga Carmen zopet očara s petjem in plesom. Toda začuje se vojaški signal, ki kliče Joséja domov. Carmen je užaljena, da jo hoče José tako kmalu zapustiti, zato mu porogljivo veli, naj le gre nazaj v kasarno. Baš ko se José napoti domov, potrka zunaj na vrata Zuniga, ker pa mu nihče ne odpre, kar siloma sam odpre in vstopi. Zuniga zapove Joséju, naj gre takoj domov, José se mu upre ter celo preti s sabljo. Tihotapci razorožijo Zunigo in ga, rogaje se mu, odvedo. Po rahlem odporu se José pridruži tihotapcem.

III. V soteski. Tihotapska družba hoče po naporni poti počivati, poprej pa naj se preiščejo pota, je li kje skrit kak carinar, José pa naj med tem straži odloženo blago.

Joséjeva mati je poslala Micaëlo iskat sina. Micaëla pride vsa zbegana, in ko zazre Joséja na skali, ki hoče baš ustreliti prihajajočega Escamilla, se silno ustraši in pobegne. Na vprašanje Joséjevo, česa tu išče, odgovori Escamillo, da je prišel k svoji ljubici Carmen. Po kratkem prerekanju se začne boj z nožem; José bi bil Escamilla premagal, če bi ne bila prihitela Carmen na pomoč. Carmen hoče z Escamillom proč, José pa ji to zabrani. Micaëla roti Joséja naj se vrne domov k umirajoči materi. Globoko ganjen se odpravlja José z Micaëlo na pot, nezvesti Carmen pa reče, da se bosta kmalu zopet videla.

IV. Pred areno v Sevilli. Ljudstvo pričakuje slovitega Escamilla in ga prihajajočega navdušeno pozdravlja. Carmen želi biti priča nove zmage svojega Escamilla in ne posluša svarjenja svojih tovarišic. Ko hoče Carmen stopiti v areno, jo ustavi José, roteč jo, naj gre ž njim, ona pa mu pove, da ljubi Escamilla. José jo ponovno roti, toda zaman; ona sname prstan, ki ji ga je bil podaril José in mu ga vrže pod noge. Besen ji zabode José nož v srce, da se zgrudi mrtva.

Evangeljnik.

Viljem Kienzl je rojen l. 1857. na Gorenjem Avstrijskem. Študiral je v Gradcu in na Dunaju, kjer je napisal l. 1877. disertacijo „O muzikalčni deklamaciji“. Spis je izšel v tisku l. 1885. Leta 1879. je bil Kienzl v Bayreuthu pri Wagnerju, potem v raznih službah, od l. 1897. do izbruha vojne je živel v Gradcu, med vojno pa se je preselil na Dunaj, kjer še vedno marljivo in uspešno deluje. Vsem njegovim delom je vtisnjen pečat Wagnerjeve šole. Najpopularnejše njegovih del je „Evangeljnik“, ki se je vprizoril z velikim uspehom doslej na več nego 150 odrih. Zadnja njegovih oper je „Testament“, ki so ga igrali prvič l. 1916. Kienzl slovi kot komponist, kot pianist in kot umetniški kritik.

„Evangeljnik“ se je prvič pel 4. maja l. 1895. v Berlinu. V Ljubljani so ga prvič peli 15. februarja 1907. Vsebina dela je sledeča:

1. dejanje. V opatiji pri sv. Otmarju živita brata Matija in Janez, prvi aktuar, drugi učitelj. Oba ljubita Marto, hčer samostanskega oskrbnika, ki je pa vdana le Matiji. Janez zatoži brata pri oskrbniku, ki v svoji jezi odpusti Matijo iz službe.

Marta in Matija jemljeta slovo in si prisegata večno zvestobo. Janez prisluškuje in sklene iz zavisti pogubiti lastnega brata. V ta namen zaneti ogenj v samostanu in ko hiti Matija na pomoč, so ljudje mnenja, da je on požigalec, češ, da se je hotel maščevati radi odpusta iz službe.

2. dejanje. Trideset let pozneje najdemo Matijo na dvorišču dunajske hiše, kjer oznanja evangelij in pobira mile darove. Magdalena, prijateljica Martina izza mladih dni, ga spozna. Matija ji pove, da je pretrpel po nedolžnem dvajset let v ječi. Prišedši iz nje je izvedel, da si je bila Marta v obupu vzela življenje. Odslej potuje kot evangeljnik in živi od miloščine.

3. dejanje. Magdalena je strežnica pri Janezu, ki leži na smrt bolan v mali izbi. Bolezen ga muči in peče ga vest. Tu začuje glas evangeljnikov. Magdalena ga mora poklicati k bolniku, ki svojega brata ne spozna. Janez mu razodene svoj zločin in prizna, da je uničil življenje rodnemu bratu. Matija po hudem notranjem boju pove Janezu, kdo da je, in umirajočega brata njegovega greha odveže.

J.

A. P. Čehov o kritiki in ljudeh.

Kritiki so kakor brenclji, ki motijo konja pri oranju. Konj dela, vse njegove kite so napete kakor strune na basu, kar ga piči v bok muha, bode ga in brenči. Konj se stresa in opleta z repom okoli sebe. A zakaj leta muha okrog? Saj komaj sama ve. Samo zato, ker je brez miru in hoče oznaniti: „Glejte, tudi jaz živim na zemlji. Poglejte sèm, tudi jaz znam brenčati in letati.

Petindvajset let sem čital kritike svojih povesti in ne spominjam se niti ene opazke resnične vrednosti ali ene besede, ki bi pomenila dober svet. Samo enkrat je Skabičevski (slaven ruski kritik in literarni historik) nekaj napisal, kar je napravilo name globok vtis . . . ko je dejal, da bom končal pijan v cestnem jarku.

* * *

Igralec, ki je nastopil za silo v dveh, treh vlogah, se odslej več ne trudi, da bi se naučil svojih vlog, posadi si na glavo svilen klobuk in veruje v svojega genija.

* * *

Ljudje imamo pasjo psiho. Kdor jih dobi s palico, glasno zatuli in dere v svojo pasjo kolibo. Če ga pa božajo, se valja po hrbtu, moli šape v zrak in maha z repom.

(Iz spominov Gorkega na Čehova).

Iz dnevnika deklice.

Sinoči sem šla mimo grada
in v vrtu, v topolov zavetju,
so bile vse rože v cvetju.

— Jaz tudi vrtič ves v rožah imela bi rada! —

In kot da umele so rožice želje,
ker kadar večerni že veter zavel je,
so ž njim med potjo za menoj prihitele
in me še enkrat s svojim dihom objele.

Rad. Peterlin - Petruška.

Koristka.

Nekoč, ko je bila še mlajša, bolj zala ter je imela lepši glas, je sedel v njeni vili in sicer v sobi za goste Nikolaj Petrovič Kolpakov, njen oboževatelj. Bilo je zelo soparno. Kolpakov se je ravnokar naobedoval ter izpil celo steklenico vina, pa se vendar ni počutil dobro. Oba sta se dolgočasila ter čakala, da mine sopara, nakar se pojmeta sprehajat.

Nepričakovano je v veži nekdo pozvonil. Kolpakov, ki je bil brez suknje in v copatah, je začudeno pogledal Pašo.

„Bržkone pismonoša ali nemara kaka prijateljica,“ meni pevka.

Kolpakov se ni dosti brigal za Pašine prijateljice, niti za pismonošo, marveč je pograbil obleko ter odšel v stransko sobo. Paša je stekla odpirat vrata. Na njeno veliko začudenje ni stal na pragu pismonoša, niti prijateljica, marveč nepoznana ženska, mlada, zala, čedno opravljena, in kakor se je zdelo, premožna.

Nepoznana oseba je bila bleda in je težko sopla, kakor bi bila prišla po visokih stopnjicah.

„Česa želite?“ jo je vprašala Paša.

Gospa ni takoj odgovorila. Stopila je za korak naprej, ogledala polagoma sobo ter nepozvana sedla, kakor bi zaradi utrujenosti ali bolezni ne mogla dalje stati; nato je dolgo premikala ustnice, kakor bi hotela nekaj povedati.

„Ali je moj mož pri vas?“ je vprašala končno in vprla v Pašo svoje velike oči s trepalnicami, rdečimi od joka.

„Kakšen mož?“ je zašepetala Paša ter se prestrašila tako, da so ji otrpnile roke in noge. „Kakšen mož?“ je ponovila ter jela trepetati.

„Moj mož . . . Nikolaj Petrovič Kolpakov.“

„N . . . ne, gospa . . . Jaz ne poznam nobenega moža.“

Nato je prešla minuta tišine. Tujka si je obrisala nekolikokrat z robcem blede ustnice, da bi premagala notranjo razburjenost in je zadrževala sapo, a Paša je stala pred njo nepremično kakor vkopana v zemljo ter jo v zadregi in strahu plašno gledala.

„Torej vi pravite, da ga ni tukaj?“ je vprašala tujka že s trdim glasom ter se nekako čudno nasmehnila.

„Jaz . . . jaz ne vem, po kom vprašujete . . .“

„Nesramnica podla, mrzka . . .“ je zakričala tujka, ogledajoč Pašo s sovraštvom in zaničevanjem. — „Da, da — gnusni ste. Jako me veseli, da vam morem končno to povedati v obraz!“

Paša je začutila, da učinkuje na to gospo v črni opravi, s srditimi očmi ter z belimi tenkimi prsti neugodno, gabno,

in se je pričela sramovati svojega napetega, rdečega lica, mozolov na nosu in svojih kodrov na čelu, ki se nikakor niso hoteli držati kite. Zdelo se ji je, da bi mogla nekako skriti svojo nemarnost, ter bi ji ne bilo tako strašno stati pred to neznano tujko, če bi bila revna in neolikana.

„Kje je moj mož?“ je ponovila gospa. „Sicer pa naj bo tukaj ali ne, meni je to vseeno, povedati vam pa moram, da so prišli na sled poneverjenju ter da Nikolaja Petroviča že iščejo . . . Zaprli ga bodo. Glejte, kaj ste povzročili!“

Gospa je vstala ter se jela silno ganjena sprehajati po sobi. Paša jo je gledala ter je vsled strahu ni razumela.

„Danes ga najdejo in ga zapró,“ je nadaljevala gospa in v tem glasu se je zrcalilo razžaljenje in jeza. „Vem, kdo ga je pripravil do tega. Nesramnica! Kupljiva oseba! (Gospa so se skrivili ustni in nos se ji je zoprno zavihal.) Jaz sem slaba . . . čujte, preprosta ženska!“ . . . Jaz sem slaba, vi ste močnejši, toda kdo se naj zavzame zame in za moje otroke? Bog vse vidi! On je pravičen! On mi povrne vsako mojo solzo, vsako prečuto noč! Pride čas, ko se spomnite na-me!“

Spet je nastala tišina. Gospa je hodila po sobi ter lomila roke, a Paša jo je še zmerom gledala topo in v zadregi; ni razumela ničesar, marveč pričakovala od nje nekaj strašnega.

„Jaz, gospa, ne vem ničesar,“ je dejala ter se takoj spustila v jok.

„Lažete!“ je zakričala na njo gospa ter jo premerila z jeznim pogledom. „Jaz vem vse! Že dolgo vas poznam! Znano mi je, da je sedel poslednji mesec vsak dan pri vas!“

„Da! Toda kaj? Kaj sledi iz tega? K meni zahaja dokaj gostov, toda jaz ne vabim k sebi nikogar. Vsakdo dela, kar se mu ljubi.“

„A jaz vam povem: prišli so poneverjenju na sled. Poneveril je v uradu tuj denar! Takšni na ljubo, kakoršna ste vi, se je odločil za zločin. Čujte me!“ je rekla odločno ter obstala pred Pašo. „Vi nimate nikakih načel, vi živite le za to, da delate zlo, to je vaš smoter; toča ne morem si misliti, da ste padli že tako nizko, da ni več človeških čustev v vas! On ima ženo, otroke . . . Ako ga obsodijo, umremo jaz in otroci od gladu . . . Ali razumete to? A medtem je še na razpolago sredstvo, ubraniti njega in nas beraške palice in sramote. Če plačam danes zanj devetsto rubljev, ga pusté v miru. Samo devetsto rubljev!“

„Kakšnih devetsto rubljev?“ je tiho vprašala Paša. „Jaz . . . jaz ne vem ničesar . . . Jaz jih nisem dobila.“

„Jaz vas ne prosim za devetsto rubljev . . . vi nimate denarja in meni vašega denarja ni treba. Prosim vas nekaj drugega . . . Moški navadno takim, kakoršna ste vi, prinašajo

dragotine. Vrnite mi torej dragotine, ki ste jih prejeli od mojega moža.“

„Gospa, on mi ni daroval nikakih dragotin!“ zakliče Paša, začenjajoč nekoliko razumevati.

„Kje je denar? On je zapravljal svoje, moje in tuje... Kje je vse to? Čujte me, prosim vas! Bila sem razburjena in rekla sem vam dokaj neprijetnega, toda prošim vas odpuščanja. Vi me morete sovražiti, to vem, toda ako ste še zmožni sočutja, premislite moj položaj! Prosim vas, vrnite mi dragotine!“

„Hm...“ odvrne Paša, in skomigne z rameni. „Kaj rada bi vam pomagala, toda naj me Bog kaznuje, on mi ni dal ničesar. Na mojo vest. Sicer pa imate prav,“ se spomni nenkrat pevka — „daroval mi je nekoč dvoje reči. Izvolite, dam vam obe, ker tako hočete...“

In Paša je odprla skrinjo ter vzela iz nje zlato zapestnico in tenak prstan z rubinom.

„Izvolite!“ je dejala tiho, nudeč dragotino gošči.

Gospa je zardela in lice se ji streslo. Bila je razžaljena.

„Kaj, to-le mi hočete dati?“ je dejala. „Jaz nisem prišla sem beračit... Dajte mi samo to, kar mi gre... kar ste vi, porabivši svoj položaj, izželi iz rok mojega moža... tega slabotnega, nesrečnega človeka... V četrtek, ko sem vas videla z možem na pristavi, ste imeli na sebi drago iglico in zaponke. Zdaj se ne morete delati nedolžne kakor jagnje. Zadnjikrat vas prašam: ali mi daste te reči ali ne?“

„Kako ste vi čudni...“ odvrne Paša, začenjajoč se vznemirjati. „Zagotavljam vas, da od vašega Nikolaja Petroviča razun te zapestnice in prstana nisem dobila ničesar. Nosil mi je večinoma le sladko pecivo.“

„Sladko pecivo?“ se namuzne tujka. „Doma nimajo otroci kaj jesti, vi ste pa tu imeli sladko pecivo! Ali mi zares nočete vrniti onih reči?“

Ker paša ni odgovorila, je gospa sedla ter jela nekaj premišljevat. Zagledala se je v eno točko.

„Kaj mi je sedaj početi?“ je dejala. „Ako ne dobim teh devetsto rubljev, je izgubljen on in jaz z otroci vred. Ali naj ubijem to podlo osebo, ali naj padem pred njo na kolena, ali kaj?“ In gospa si pritisne robec k licu ter se razjoka.

„Jaz vas prosim,“ se je slišalo med ihtenjem. „Vi ste izželi ter ugonobili mojega moža, ohranite ga sedaj... Vi do njega nimate sočutja, toda otroci... otroci... Čemu naj trpé otroci?“

Paša si je predstavila v duhu drobne otroke, stoječe na ulici in jokajoče od glada, pa je tudi sama začela ihteti.

„Kaj morem, gospa, storiti za vas?“ je vprašala. „Pravite, da sem ugonobila Nikolaja Petroviča, toda pred živim Bogom vam zagotavljam, da nimam od njega nikake koristi. V našem pevskem zboru ima edino Mota bogatega oboževalca; ostale samo životarimo. Nikolaj Petrovič je izobražen in nežen gospod, zato sem ga tudi sprejemala. Nam ni mogoče odklanjati gostov.“

„Jaz vas prosim za one reči. Te reči mi vrnite! Jočem . . . ponižujem se . . . Če hočete, padem pred vami na kolena! Samo izvolite!“

Paša je prestrašena zakričala ter mahnila z rokami. Čutila je, da bi ta blede, zala gospa, ki govori tako premišljeno kakor v gledališču, mogla zares pasti pred njo na kolena, a to nalašč vsled ponosa, da bi povišala sebe in ponižala pevkco.

„Dobro, vrnem vam te reči,“ ji reče naglo Paša in si obriše oči. „Samo da teh reči nimam od Nikolaja Petroviča, marveč od drugih gostov . . .“ In Paša je odprla skrinjo, vzela iz nje iglico, z vdelanimi demanti, motvoz koravd, nekoliko prstanov in zaponke ter ponudila vse to gospe.

„Vzemite, ker tako hočete, toda od vašega moža nisem ničesar dobila. Vzemite to, obogatite se!“ je dejala Paša, presenečena po grožnji, da pade gospa pred njo na kolena. „Ker pa ste vi, blagorodna, njegova zakonska žena, zato ga držite pri sebi. Tako! Jaz ga nisem vabila k sebi, on je sam prišel . . .“

Gospa si je ogledala skozi solze ponudene reči ter rekla:

„To še ni vse . . . To še petsto rubljev ne znese.“

Paša se je razjezila, izvlekla iz skrinje še zlato uro, škatljo za smotke, uhane, razprostrla roke in dejala:

„Zdaj pa nimam ničesar več . . . Le pogledajte!“

Gospa je vzihnila, s tresočimi rokami zavila ponudene reči v robec in odšla, ne da bi rekla besedo ali pokimala z glavo.

Nato so se odprla vrata stranske sobe in vstopil je Kolpakov. Bil je bled in nervozno je stresal glavo, kakor bi bil povžil nekaj grenkega, a v očeh so se mu lesketale solze.

„Kake reči ste mi prinašali?“ je pristopila k njemu Paša. „Kdaj? dovolite, da vas vprašam.“

„Reči . . . To so čenče — reči!“ odvrne Kolpakov ter potrese glavo. „Moj Bog! Ona se je pred teboj jokala, ponižala.“

„Vprašam vas: kake reči ste mi prinašali?“ je zakričala Paša.

„Moj Bog, ona, poštena, ponosna in čista žena . . . pa je hotela pasti na kolena pred . . . pred to žensko! A jaz sem jo prisilil! Jaz sem to pustil!“

Prijel se je za glavo ter zastokal:

„Ne, tega si ne odpustim nikdar! Ne odpustim! Pojdi od mene stran . . . gnusoba!“ je zaklical zaničljivo, umikajoč se Paši ter odrivajoč jo s tresočimi rokami od sebe. „Ona je hotela pasti pred teboj na kolena a . . . pred kom? Pred teboj! O, moj Bog!“

Urno se je oblekel, se zaničljivo umaknil Paši in odšel.

Paša se je vlegla ter začela glasno jokati. Postajalo ji je žal podarjenih reči. Čutila se je razžaljeno. Spomnila se je, kako jo je pred tremi leti nabil neki trgovec za prazen nič. Pa se je zjokala še glasneje.

A. P. Čehov.

Pesem.

Rišem črke, s sanjami osamljen,
pod menoj valuje bambus kot morjé —
kakor nizi biserov na grmih se bleste
rosne kaplje, in omamljen
mimo njih dih vetra gre.

Mečem verze na papir bleščeči,
kot da s cvetjem breskev je potresen
sneg ob zarji rdeči.

Kdaj, kak dolgo vonja mandarinin sad,
ki opojnih žen ga ljubijo oči
in kak dolgo cvete v solnčnem žaru sneg?
Le ljubezen moja vekomaj živi.

Litaipé — C. Golar.

Ponatisk dovoljen
le z označbo vira.

Gledališki list izhaja vsako soboto in prinaša poročila o repertoarju Narodnega gledališča v Ljubljani, vesti o gledališki umetnosti pri nas in drugod, kratke članke o važnejših dramskih in opernih delih in njih avtorjih. Sodelujejo: Fran Albrecht, Anton Funtek, Pavel Golia, Fran Govekar, Matej Hubad, Friderik Juvančič, Pavel Kozina, Alojzij Kraigher, Ivan Lah, Anton Lajovic, Ivan Prijatelj, Ivan Vavpotič, Josip Vidmar, Oton Župančič in dr.

TISKA UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI.